

Årsmelding 2017

Næring til læring

VOFO

VOKSENOPPLÆRINGSFORBUNDET
STUDIEFORBUNDENES INTERESSEORGANISASJON

Innhold

Innledning	3
Interesse- og kompetansepolitikk	4
Synlighet	6
Arendalsuka	7
VOFO Læring & Kompetanse	8
Voksenpedagogikk	8
Reisestipend 2017	9
Læringsdagene 2017	9
KursAdmin	10
Kopinor	10
Styret i VOFO fram til årsmøtet 2017	10
Styret i VOFO etter årsmøtet 2017	11
Ansatte i VOFO i 2017	11
Resultatregnskap	12
Balanse	13
VOFOs Regioner	14
Representasjon og samarbeidspartnere	14
Prosjekter	16
VOFOs regioner	17
Studieforbund med medlemmer	18
Styrets etterord	24

Innledning

Kompetanse er vår viktigste ressurs, og vi må ta vare på vår evne til å få alle med og løfte sammen, sa statsminister Erna Solberg under lanseringen av Nasjonal Kompetansepolitisk Strategi februar 2017.

I et samfunn preget av omstillinger, jobber som blir borte, digitalisering, endrede kompetansebehov, større grad av utenforskap, er det viktig å ha arenaer som fanger opp, som bidrar til integrering, som bidrar til mestringsfølelse, som bidrar til læringslyst, som inviterer inn til et fellesskap. En av bærebjelkene i dette arbeidet er opplæringen som skjer i regi av studieforbundene og deres 500 medlemsorganisasjoner i frivillig og ideell sektor.

Med dette som bakgrunnsteppe har VOFO bidratt inn i arbeidet med nasjonal kompetansepolitisk strategi sammen med regjeringen, Sametinget og arbeidslivets parter. Et samarbeid som har resultert i at VOFO ble invitert inn til å sitte i Kompetansepolitisk Råd på vegne av studieforbundene og sektoren. Dette skjedde våren 2017.

VOFO har plass i Nasjonalt Fagskoleråd, og det har i 2017 vært jobbet mye med blant ny fagskolelov og fagskolemelding. Etter mye jobbing og møter med politikere og embetsverk, skriftlige henvendelser, deltakelse på høring i Stortinget og bred nettverksjobbing, ble studieforbund endelig godkjent som videre organisasjonsform for fagskoler. Dette var en viktig seier for studieforbundene. Ikke bare for fagskoleområdet, men også for å tydeliggjøre studieforbundene som et viktig supplement til det offentlige utdanningstilbudet

VOFO har i 2017 hatt stort fokus på å synliggjøre potensialet og betydningen av den læring som skjer i regi av studieforbundene og deres organisasjoner.

Tilskuddsordningen til studieforbundene står under press, den evalueres av Kompetanse Norge og del 1 av oppdraget ble ferdig i 2017. VOFO har fulgt prosessen tett, og har i 2017 initiert strategimøter med studieforbundene for å drøfte utfordringsbildet og hva som skal til for å styrke legitimiteten og skape ro om ordningen. Styret gir honnør til studieforbundene for å ta diskusjonene og for komme med innspill som er fremtidsrettet! Arbeidet fortsetter i 2018.

Statsbudsjettet for 2018 ble lagt frem høsten 2017, igjen med store kuttforslag i tilskuddet til studieforbundene. Kampanjen *#vårtstudieforbund* ble igangsatt og mobilisering av studieforbund, organisasjoner, politikere, enkeltpersoner ble viktig og avgjørende for at Venstre og KrF klarte å stoppe forslaget og få tilskuddet tilbake på 2017 nivå. Stor takk til alle som engasjerte seg i saken – den var formidabel.

Vår egen regionprosess startet opp høsten 2017, med en pilot i Region Sør som består av Vestfold/Telemark og Agder. I tillegg har regionene i Trøndelag og Hedmark/Oppland startet sine prosesser, med mål om fusjonering i 2018. Prosessen skal styrke VOFOs regionale arbeid for studieforbundene og bidra til at vi får en sterkere kompetanse politisk stemme.

2017 har vært et år med seire og utfordringer. Resultatene har kommet fordi vi står sammen, fordi vi tør ta de vanskelige debattene!

Tusen takk til alle samarbeidspartnere, studieforbund og regioner for godt samarbeid i året som har gått!

Inge Carlén
Styreleder

Gro Holstad
Generalsekretær

Interesse- og kompetansepolitikk

VOFO har hatt et begivenhetsrikt og utfordrende år. Lansering av Nasjonal Kompetansepolitisk strategi i februar 2017 og VOFOs plass i Kompetansepolitisk råd har åpnet flere muligheter. Høsten 2017 ble ekstra utfordrende da regjeringen la fram et forslag til statsbudsjett med store kutt i tilskudd til studieforbundene.

VOFO har i 2017 hatt flere møter med politikere, myndigheter og alliansepartnere. VOFO oppleves som en seriøs og faglig sterk aktør i det kompetansepolitiske landskapet. Etter valget høsten 2017 har VOFO hatt seminar for den nye utdanning og forskningskomiteen.

Arbeidet har gitt flere positive resultater som følger i meldingen.

Kompetansepolitisk strategi

Regjeringens Nasjonale Kompetansepolitiske strategi ble lansert den 3. februar 2017 og Kompetansepolitisk råd ble nedsatt i mai. Rådet består av regjeringen, partene i arbeidslivet og VOFO. Formålet med rådet er å følge opp Nasjonal kompetansepolitisk strategi og videreføre samarbeidet som ble etablert gjennom strategiarbeidet.

VOFO har i 2017 løftet problemstillinger som er aktuelle for studieforbundene og gitt regjeringen råd og innspill i kompetansepolitikken.

Evaluerings av studieforbundene

Kompetanse Norge har på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet startet oppgaven med å evaluere tilskudd til studieforbund. Kompetanse Norge har fått bistand av BDO AS til å gjennomføre oppdraget og gi anbefalinger. Evalueringen skal etter mandatet undersøke tre forhold:

- tilsyn og kontroll med studieforbundenes rolle i til-

skuddsforvaltningen og etterlevelse av tilskuddsreglene. Frist 15. september 2017.

- vurdere et tak på andelen av tilskuddet som kan benyttes til administrative utgifter. Frist 1. september. 2017
- måloppnåelse i studieforbundene. Frist 1. mai 2018.

VOFO har gitt Kompetanse Norge skriftlige innspill og følger evalueringsprosessen tett. Det har vært gjennomført 2 strategimøter og flere frokostmøter med studieforbundene for å drøfte den politiske utfordringen, og hvordan tilskuddsordningen kan styrkes og videreutvikles for å motvirke og forebygge utenforskap i arbeids- og samfunnsliv.

Statsbudsjettet

Regjeringen la 12. oktober fram et forslag til statsbudsjett som reduserte tilskuddet til studieforbund med 22,5 millioner kroner sammenliknet med nivået i 2017. Departementet spesifiserte at reduksjonen ikke skulle påvirke tilretteleggingstilskuddet. VOFO var raskt ute og påpekte konsekvensene av budsjettforslaget.

Studieforbundene og deres medlemsorganisasjoner reagerte sterkt på budsjettforslaget. Dette resulterte i en mobiliseringskampanje, #vårtstudieforbund, der VOFO, studieforbund og medlemsorganisasjoner over hele landet kontaktet politikere, skrev leserinnlegg og kronikker og stilte på høringer. Dette resulterte i en budsjettavtale som reverserte kuttforslaget til studieforbund.

Tilskuddet til Voksenopplæringsorganisasjonene,

Fleksibel Utdanning Norge(FuN) og VOFO, ble videreført på 2017 nivå.

Kompetansepolitisk strategi ble lagt fram i februar med signaturer fra regjeringen, partene i arbeidslivet og Sametinget.

Våre møter

Voksenopplæringslovens overordnede formål har et vidt og langsiktig perspektiv. Skiftende politiske prioriteringer legger press på ordningen med krav om smalere, mer kortsiktige og kvantifiserbare resultater. Studieforbundene rolle i nasjonal kompetansepolitisk strategi, evaluering av tilskuddsordningen og stadige forsøk på kutt i statsbudsjettet har vært gjennomtemaer i våre sentrale fora gjennom året.

Vi har behandlet tilskuddsordningen generelt og regelverket spesielt i to strategisamlinger, i representantskapsmøtet og i ulike arbeidsmøter med studieforbundene gjennom året. Utfordringer og problemstillinger knyttet til dagens ordning er utredet, analysert og diskutert. Blant disse er om dagens krav til rapportering gir tilstrekkelig kunnskap om resultater og måloppnåelse, om dagens be- regnings- og tildelingsgrunnlag er hensiktsmessig i dagens situasjon og hvilke endringer som kunne være formålstjenlige for å møte nye politiske prioriteringer. Konklusjoner og anbefalinger blir utarbeidet våren 2018.

VOFOs Veiledningstjeneste

Studieforbund og regioner bruker VOFO som veileder og drøftingspartner i saker som omhandler politiske prosesser, tolkning av lov- og regelverk, og andre saker som trenger avklaringer fra forvaltningen og myndigheter.

VOFO har på vegne av studieforbund drøftet flere sentrale problemstillinger med blant annet Kompetanse Norge.

Fagskolerådet

VOFO deler en plass i nasjonalt Fagskoleråd med Fleksibel Utdanning Norge (FuN), og alternerer annenhver periode som representant og vara for hverandre. Fram til 31. desember 2017 representerte VOFO ideell sektor og Fleksibel utdanning Norge (FuN) i fagskolerådet. Vår representant har vært styremedlem i VOFO Gro Svennebye. VOFO har i 2017 jobbet med forslaget til ny fagskolelov, løftet voksenes læring og spesielle utfordringer for fagskoler i ideell sektor. Det har vært etablert en egen fagskolegruppe i VOFOs regi, hvor representanter fra de studieforbund som har fagskoletilbud og FuN har sittet. Det har vært møter i gruppen i forkant av fagskolerådets møter for å drøfte saker som skal opp og samtidig fungert som en møteplass for å utveksle erfaringer og problemstillinger.

Fra 2018 tok FuN over som representant for vår sektor. Styremedlem Gro Svennebye og politisk rådgiver i VOFO Stian Juell Sandvik er valgt som henholdsvis 1. og 2. vararepresentant.

Strategisamling med studieforbundene i juni.

Synlighet

Vår rolle i kompetansepolitikken er som et åpent, fleksibelt og ubyråkratisk supplement til det formelle utdanningssystemet og den uformelle læringa som skjer i arbeidslivet. Blant våre styrker er at vi tilbyr organisert opplæring med stor faglig og geografisk bredde som er tilgjengelig for alle.

For folk flest er det neppe skarpe skiller mellom ordinær utdanning, læring på jobben og kurs i vår sektor. Gjennom livet drives folk til læring av nysgjerrighet, interesse og læringslyst til å utvikle og oppgradere ferdigheter og kunnskaper innen valgte fagområder - sammen med andre.

I kommunikasjonsarbeidet har vi søkt å vise hvordan opplæring under studieforbundene skaper og bringer verdi for individ og samfunn under rådende samfunnsmessige prioriteringer og vilkår. I mange kurs-sammenhenger møtes de tre læringsarenaene, - som i historien om Farideh fra Iran som i Husflidslaget utviklet skredder-kompetansen sin og skaffet seg et levebrød av å sy bunader i Norge samtidig som hun forbedret språkferdighetene sine.

Kommunikasjonsvirkomheten er tett knyttet til det interessepolitiske arbeidet. Høydepunkter fra 2017 handler følgelig om VOFOs partnerskap i arbeidet med Nasjonal kompetansepolitisk strategi og regjeringens forslag til kutt i statsbudsjettet. Under emneknaggen #vårtstudieforbund foregikk en kraftig mobilisering i studieforbund og medlemsorganisasjoner lokalt, regionalt og nasjonalt. Sammen skapte vi nærmere 200 medieinnlegg, en mengde poster og kommentarer i sosiale medier og hundrevis av e-poster og telefoner til politikere.

VOFOs primære kanaler er nettsider, sosiale medier og deling av innhold med studieforbund og medlemsorganisasjoner. For noen saker har vi lyktes godt med å utnytte hverandres kanaler. Historiene «Hendene trenger ikke så mye språk» og «Kvalitetsopplæring redder liv» nådde 12000+ lesere gjennom sosiale medier.

Et grep i VOFOs kommunikasjonsstrategi er å bidra til at studieforbund og medlemsorganisasjoner lærer mer om metodisk påvirkningsarbeid og smart bruk av digitale medier i sitt kommunikasjonsarbeid. Vi mener å kunne spore både økt samarbeid og håndfaste resultater tilbake til kursene om lobbyarbeid og sosiale medier i «VOFO læring og kompetanse».

Et viktig verktøy i budsjettkampen var statsbudsjettgruppa på facebook. Ved utgangen av året hadde den 115 medlemmer hvorav 25 nye kom til etter at budsjettet ble lagt fram. Forslag til brev, budskap, argumenter, avisinnlegg og løpende rapportering ble publisert i gruppa under hele budsjettprosessen.

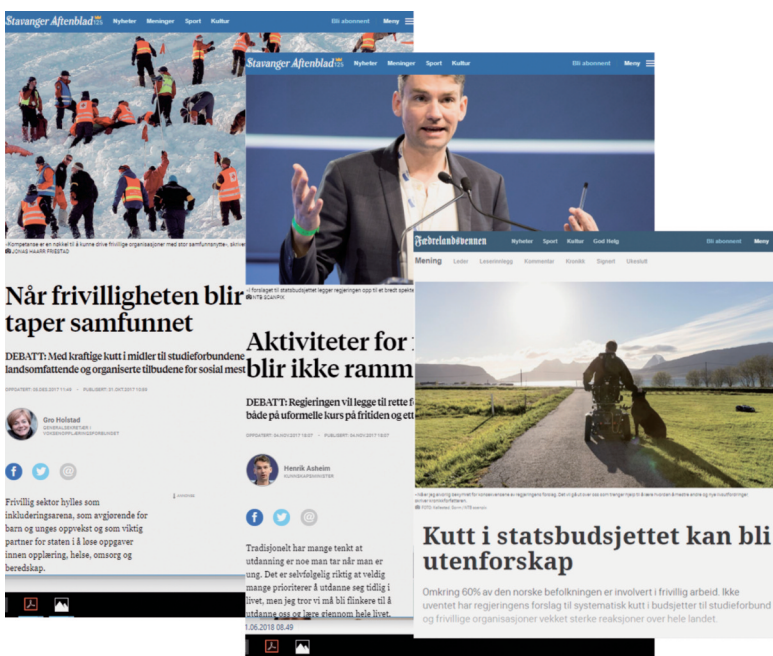
vofo.no er inkludert i Retrievers medieovervåkning. Det medfører at saker på våre nettsider blir inkludert i medierapporter til aktører og individer som omtales. Dermed øker rekkevidden for egenprodusert stoff. Søk i Retriever på «studieforbund» for 2017 gir 277 treff. Mange stammer fra budsjettkampen.

Rekkevidde og engasjement på VOFOs facebook-sider er primært knyttet til lærings-

historier, dernest til poster om statsbudsjettet. Ved årsskiftet hadde siden 1159 følgere mot 940 året før. Størst engasjement skapte saken og videoen vi produserte fra Kompetansepluss-kurset «Ull på norsk» som totalt nådde 18.900 brukere og hadde 9200 visninger.

Farideh Abdullahi Azar har skapt seg et arbeid gjennom å delta i Husflidslagets bunadskurs.

Innlegg mot foreslått kutt i statsbudsjettet.

Revmatikerforbundet i Agder stakk av med premien i VOFOs rebuds Ordspill under Arendalsuka.

Arendalsuka

Arendalsuka gikk av stabelen 14.-18. august i valgåret 2017. Den er partipolitisk uavhengig, og har som mål å styrke troen på politikk og politisk debatt. På denne måten ønsker arrangørene å styrke kraften i vårt levende demokrati.

Vi ønsket å legge til rette for målrettet mingling og nettverksbygging med og mellom representanter for studieforbundene og deres medlemmer. De stilte opp med mange seminarer og over femti stands som skulle betjenes hele uka. Vår ambisjon for rebusen *Ordspill* var å snu slentring mellom stands til målrettet jakt fra stand til stand der våre organisasjoner presenterte seg. Jaktbyttet var bokstaver til rebusen og kunnskap om opplæring i studieforbundene. Mange deltok, særlig fra vår indre krets. Det var ekstra hyggelig å takke for en flott Arendalsuke til det lokale revmatikerforbundet som vant jakttrofeet på kr. 10.000,-.

Inkludering og integrering var gjennomgangstema i møteprogram hele uka, også i VOFO-seminaret. Vår problemstilling var formulert som «Alle snakker varmt om inkludering, men hvordan gå fra ord til handling? Hva mener frivillige organisasjoner om sin rolle i inkluderingsarbeidet? - og hva gjør de? Hvordan skal frivillige organisasjoner gå fram for å få flere med i opplæringen de tilbyr?»

På Henris Kafe og Brukt ble spørsmålene ble belyst og diskutert i en åpen og ærlig panelsamtale ledet av generalsekretær Gro Holstad. I panelet deltok Røde Kors, Diabetesforbundet, Studieforbundet

kultur og tradisjon og Norges Musikkorps Forbund Hordaland. Der var stinn brakke og lydhør interesse for å lære av hvordan disse organisasjonene jobber for å få flere med i læring.

På oppfordring sørget vi for en sosial arena på Mør Biffhus der tjue representanter fra sektoren møttes til livlig bordfelleskap etter en lang dag med utdanning som kjernetema.

Mange representanter fra sektoren ble berørt av VOFO-aktivitetene før og under Arendalsuka. Under mobilisering til *Ordspillet* møtte vi entusiastisk oppslutning – alle de over femti foreningene som planla sine stands ville være med på bokstavjakt.

VOFO innledet på to arrangement i regi av Studieforbundet Folkeuniversitetet under Arendalsuka. Tema for konferansene var:

- Studieforbundene, Universitet og høyskolars for lengede arm - eller?
- Livslang læring - fra utenforskap til fagarbeider.

VOFO Læring & Kompetanse

VOFO Læring og kompetanse er Voksenopplæringsforbundets arena for læring og kompetanseutvikling i og for studieforbund, frivillige organisasjoner og andre som arbeider med voksnes læring. Under dette programmet tilbyr VOFO seminarer, konferanser og møter om aktuelle emner, etter ønsker og behov fra våre brukere.

Stammen i konseptet er månedlige dagsseminarer som i regelen holdes i Litteraturhuset i Oslo. Seminarene skal bygge kompetanse, være møteplasser og skape nye nettverk og videre samarbeid om temaene som tas opp. *VOFO Læring og kompetanse* skal motivere og inspirere deltakerne i deres arbeid med å utvikle interessen for voksnes læring og læring i frivillig sektor i Norge.

Vi kjørte 8 fullsatte seminarer sentralt i Oslo i 2017 med rundt 165 deltakere:

1. Voksenpedagogikk – fordypning og videreføring
2. Kompetansepluss Frivillighet
3. Kommunikasjon og lobbyarbeid for viderekomne

4. Ledelse av frivillige organisasjoner
5. Prosjektarbeid og prosjektledelse
6. Lobbyarbeid grunnkurs
7. Kommunikasjon – sosiale medier
8. Voksenpedagogikk mot utenforskap

Temaene velges etter behovsundersøkelse i studieforbundene. Enkelte temaer har skilt seg ut som spesielt ettertraktet, blant andre Pedagogikk for voksnes læring, Ledelse i frivillige organisasjoner og lobbyarbeid. Inkludering har stått spesielt på høyt på dagsorden også i 2017 for veldig mange organisasjoner.

En del forsøk med smalere, men viktige temaer har vist seg tunge å få deltakere til.

Det er stadig stor interesse for denne typen medarbeideropplæring, og vi ser stadig deltakere fra flere og nye medlemsorganisasjoner i studieforbundene.

Evalueringene er gjennomgående meget positive, men også med nyanser hva angår både det faglige og mer praktiske forhold. Evalueringene gir nyttige innspill til videre planlegging av VOFOs medarbeideropplæring.

Stort engasjement på kurs om sosiale medier under Læringsfestivalen i oktober.

Voksenpedagogikk

Tre års satsing på opplæring i voksenpedagogikk ble avsluttet i 2017. I løpet av det landsomfattende kursopplegget fikk kursholdere i alle landets fylker tilbud om pedagogisk påfyll. Over 600 deltakere på 40 kurs over hele landet fikk glede av Stortingets ekstrabevilgning til kompetanseutvikling for lærere og instruktører i studieforbundene. Kursarrangører landet rundt meldte om fortsatt behov for faglig utvikling og vi søkte Kompetanse Norge om midler til

ny satsing. Den fikk vi avslag på, men vi har videreført fagtilbudet gjennom enkeltkurs i VOFO læring og kompetanse. Her var det første seminaret i 2017 i Oslo viet et fordypningskurs i voksenpedagogikk.

Reisestipend 2017

Voksenopplæringsforbundet har en reisestipendordning, med utlysning hver høst når Statsbudsjettet er på plass.

Stipendene gjelder reiser til utlandet. Formålet er å bidra til kompetanseheving, motivasjon og idéutvikling. Målgruppe er kurslærere, tillitsvalgte og ansatte i studieforbund og deres medlemsorganisasjoner.

For 2017 mottok vi 64 søknader fra 9 studieforbund. Til sammen delte vi ut 35 stipend for reiser til 20 ulike land.

Læringsdagene 2017

Det ble søkt om midler til arrangement knyttet til Læringsdagene 2017 fra seks av VOFOs 17 regioner. Læringsdagene manifesterte seg i form av utstillinger, informasjonsmøter og konferanser med miniseminarer flere steder i landet. Det ble utdelt flere læringspriser til både organisasjoner og enkelt deltakere. 'Læringsheltpriene' tildeles deltakere som har gjort en spesiell innsats for å bruke læring for utvikling av sine liv. De forteller historier som gjør dypt inntrykk og er mye brukt stoff i særlig lokale medier.

Eksempel VOFO Akershus: I Akershus ble Læringsfestivalen 2017 arrangert som et ledd i arbeidet med å gjøre studieforbundenes opplæringsbidrag synlig for publikum og politikere. Etter høytidelig åpning av leder for Hovedutvalg for kultur, frivillighet og folkehelse, besto programmet av en fellesdel med inspirerende foredrag og utdeling av Læringspris før alle de hundre deltakerne gikk til sine ti utvalgte minikurs for kvelden. Tilbudet var rikholdig, fra festivaler via soppstaking og -vurdering til doping, kropp og samfunn.

Eksempel VOFO Møre og Romsdal: Læringsdagskonferanse 25.oktober 2017: Innlegg om hvordan Studieforbundet kultur og tradisjon arbeider med temaene likeverd, inkludering og mangfold. Presentasjon av prosjektet «LIM» - Likeverd, inkludering og mangfold. Idrettens Studieforbund orienterte om inkludering i idretten. Informasjon om Norges Røde Kors og deres arbeid, Den Norske Turistforenings turer og andre aktiviteter, 4H, Norsk Folkehjelp og Norges Blindforbund. Etter debattrunde var det utdeling av Læringsprisen for 2016 og Voksenopplæringsprisen for 2016.

I tillegg ble det kåret prisvinnere i Oslo og Buskerud.

Styreleder Axel Roksti og VOFO-konsulent Marit Sørli i Akershus hadde godt over hundre deltakere på læringsfestivalen

KursAdmin

Studieforbundenes felles kurs- og administrasjonssystem KursAdmin benyttes som primærløsning for kursadministrasjon hos fem studieforbund, og er delvis i bruk hos ytterligere tre. I tillegg drifter og utvikler Studieforbundet AOF Norge og Studieforbundet Folkeuniversitetet sin egen løsning basert på KursAdmin.

En viktig del av systemet er rapporteringsverktøyet som brukes til å kvalitetssikre og rapportere data om studieforbundenes kursvirksomhet til Statistisk Sentralbyrå (SSB). Dette verktøyet har gitt god datakvalitet i mange år på rad, og hjelper studieforbundene med å oppdage feil i datamaterialet før rapport oversendes. Statistikken fra SSB danner grunnlag for fordeling av tilskudd mellom studieforbundene og er en viktig del av kunnskapsgrunnlaget om virksomheten.

Det har vært gjennomført mindre endringer i systemet i 2017, bl.a. for å forbedre ytelse og driftssikkerhet.

Flere forhold gjør at vi ser behov for et redesign av dagens KursAdmin-system. Det er blant annet behov for å rendyrke systemets oppgaver, imøtekomme nye krav og forventninger fra brukerne, og legge til rette for en større grad av samordning og effektivisering av dataflyten mellom ulike applikasjoner.

Det jobbes også med å tilrettelegge systemet for å ivareta oppgaver og forpliktelser som følger med EUs personvernforordning (GDPR) fra mai 2018.

Kopinor

Voksenopplæringsforbundet (VOFO) inngår på vegne av studieforbundene en avtale med Kopinor om retten til å kopiere beskyttet materiale til bruk i tilskuddsberettigede voksenopplæringstiltak. Avtalen varer for to år av gangen, og 2017 var siste året for den perioden. Det har vært gjennomført en pilotundersøkelse i Folkeuniversitetet Vestlandet, for å kartlegge omfanget av kopiering på de emnene som ligger i avtalen. Dette var første gang man forsøkte seg med dette. Tidligere har det vært undersøkelse i alle studieforbundene som er med i avtalen. Det er både ressurs- og tidkrevende. Resultatene skulle danne grunnlag for betalingsgrunnlaget for ny avtale. Prosessen med å forhandle frem ny avtale fra 2018 startet våren 2017 og ble endelig vedtatt høsten 2017 av styret i Kopinor og VOFO. Studieforbundene har blitt hørt i prosessen. VOFO har fått forhandlet prisen ned, og med noe bedre betingelser. Avtalen er heretter årlig.

Det gjennomføres i tillegg årlige møter for status i arbeidet, samt at VOFO bistår studieforbund som har saker som ønskes drøftet med Kopinor.

Styret i VOFO fram til årsmøtet 2017

Leder	Inge Carlén	Studieforbundet næring og samfunn
Nestleder	Tove Johansen	AOF Norge
Styremedlem	Trond Eklund Johansen	Musikkens studieforbund
Styremedlem	Kjærsti Gangsø	Studieforbundet kultur og tradisjon
Styremedlem	Trond Vegard Sagen Eriksen	Akademisk studieforbund
Styremedlem	Ingebjørg Gram	Folkeuniversitetet
Styremedlem	William Evans	Ansatte i VOFO
1.varamedlem	Kristin Berglann Tronrud	Studieforbundet Funkis
2.varamedlem	Erlend Langeland	K-stud
Varamedlem for ansatte	Mats Grimsgaard	Ansatte i VOFO

Styret i VOFO etter årsmøtet 2017

Leder	Inge Carlén	Studieforbundet næring og samfunn
Nestleder	Kjærsti Gangsø	Studieforbundet kultur og tradisjon
Styremedlem	Trond Eklund Johansen	Musikkens studieforbund
Styremedlem	Gro Svennebye	Studieforbundet AOF Norge
Styremedlem	Trond Vegard Sagen Eriksen	Akademisk studieforbund
Styremedlem	Ingebjørg Gram	Studieforbundet Folkeuniversitetet
Styremedlem	Mats Grimsgaard	Ansatte i VOFO
1.varamedlem	Kristin Berglann Tronrud	Studieforbundet Funkis
2.varamedlem	Erlend Langeland	K-stud
Varamedlem for ansatte	Astrid Krohn	Ansatte i VOFO

Ansatte i VOFO i 2017

Navn	Stilling	Stillingsstørrelse
Gro Holstad	Generalsekretær	100 %
Astrid Thoner	Seniorrådgiver	100 %
William Evans	Seniorrådgiver	Sluttet 01.08 2017
Tommy Bull Henstein	Kommunikasjonsrådgiver	Sluttet 01.09 2017
Anne Berit Sveen	Økonomikonsulent	90 %
Astrid Krohn	Kommunikasjonsrådgiver	100 %
Mats Grimsgaard	Rådgiver	100%
Xiaowei Aakervik	Administrasjonssekretær	Perm. fra 01.09.17-06.04.18
Maj-Britt Sæther	Administrasjonskonsulent	60%
Stian Juell Sandvik	Politisk rådgiver	100% fra 14.08.2017
Jan Dalen	Regionkonsulent, region sør	50% fra 01.09.2017 Ettårig engasjement

Resultatregnskap

	2017	2016
Driftsinntekter og driftskostnader		
Kontingenter	1 594 385	1 352 850
Kurs og konferanser	127 500	158 030
Offentlige ressurstilskudd	10 583 320	10 257 891
Andre inntekter	147 306	135 213
Prosjektinntekter	1 351 982	1 022 537
Sum driftsinntekter	13 804 493	12 926 521
Personalkostnader og honorarer	-5 442 342	-5 584 999
Avskrivning på driftsmidler og immaterielle eiendeler	-522 560	-522 560
Overførte tilskudd	-1 809 000	-1 926 530
Annen driftskostnad	-4 667 222	-4 282 085
Sum driftskostnader	-12 441 124	-12 316 174
Driftsresultat	1 363 370	610 347
Finansinntekter og finanskostnader		
Annen renteinntekt	23 160	17 683
Annen finansinntekt	12 222	16 500
Sum finansinntekter	35 382	34 183
Annen rentekostnad	-31 646	-65 535
Sum finanskostnader	-31 646	-65 535
Sum av finansposter	3 736	-31 352
Årsresultat	1 367 106	578 995
Årsresultatet disponeres:		
Annen egenkapital	1 367 106	578 995
Sum	1 367 106	578 995

Fullstendig årsregnskap finnes på VOFOs hjemmesider.

Balanse

	2017	2016
Eiendeler		
Anleggsmidler		
Immaterielle eiendeler		
Kurs- og administrasjonssystem	1 045 079	1 567 639
Sum immaterielle eiendeler	1 045 079	1 567 639
Sum anleggsmidler	1 045 079	1 567 639
Omløpsmidler		
Fordringer		
Fordringer	26 369	3 001
Andre kortsiktige fordringer	10 461	28 920
Sum fordringer	36 830	31 920
Investeringer		
Aksjer	33 000	33 000
Sum investersteringer	33 000	33 000
Bankinnskudd	5 799 496	3 586 494
Sum bankinnskudd	5 799 496	3 586 494
Sum omløpsmidler	5 869 326	3 651 415
Sum eiendeler	6 914 404	5 219 053
Egenkapital og gjeld		
Egenkapital		
Annen egenkapital	3 696 330	2 329 224
Sum egenkapital	3 696 330	2 329 224
Gjeld		
Langsiktig gjeld		
Gjeld til kredittinstitusjoner	33 353	433 349
Sum langsiktig gjeld	33 353	433 349
Kortsiktig gjeld		
Leverandørgjeld	118 160	488 640
Annen kortsiktig gjeld	1 003 929	1 056 895
Ubenyttet offentlig tilskudd	2 062 632	910 946
Sum kortsiktig gjeld	3 184 721	2 456 480
Sum egenkapital og gjeld	6 914 404	5 219 053

VOFOs Regioner

VOFO hadde i 2017 16 regioner, fordelt på landets 19 fylker. Det er ansatte i 11 av regionene. Det er studieforbundene regionalt som utgjør styrene. En del av regionene er involvert i regionale kompetanseplaner som fylkeskommunene utarbeider.

I 2016 ble det gjennomført en evaluering av regionene som resulterte i en anbefaling om å slå sammen regioner, styrke administrative ressurser, sentralisert arbeidsgiveransvar og rendyrke oppgavene. Dette ble vedtatt av VOFO styre høsten 2016. I tråd med anbefalingene, ble regionene invitert til å bli med på en pilotordning, hvor anbefalingene skulle testes. Regionene i Agder og Vestfold/Telemark ble valgt ut til å bli med og pilot

Region Sør startet 1. september 2017. Det ble engasjert en regionskonsulent i 50 % stilling, Jan Dalen. Arbeidet i region Sør er godt i gang, og piloten skal være ferdig 1. september 2018. Piloten skal evalueres før man går videre i prosessen. I tillegg igangsatte regionene i Sør- og Nord-Trøndelag en prosess i 2017 med mål om å fusjonere i 2018. Dette som følge av den offentlige fylkessammenslåingsprosessen. VOFO Hedmark og Oppland har også igangsatt samtaler om dette i 2017.

Medlemsseminar i regi av VOFO Akershus.

Representasjon og samarbeidspartnere

Nasjonalt

VOFO representerer voksenopplæring i ideell og frivillig sektor i en rekke utvalg, referansegrupper og fora.

VOFO var representert som strategipart i Kunnskapsdepartementets arbeid for å utvikle en nasjonal kompetansepolitisk strategi sammen med partene i arbeidslivet og Sametinget. Strategien ble lagt fram 3. februar. Departementets har fulgt opp strategien ved blant annet å nedsette Kompetansepolitisk behovsutvalg og Kompetansepolitisk råd. VOFO er representert i rådet der partene arbeidslivet, fem departementer og en fylkesrådmann er representert.

VOFO har vært representert i Nasjonalt Fagskoleråd ved styremedlem i VOFO, Gro Svennebye fra AOF. Fleksibel utdanning Norge er varamedlem. Rådet har arbeidet med flere viktige saker for studieforbundene, blant annet som oppfølging av Stortingsmeldingen Fagfolk for fremtiden.

Det har vært gjennomført dialogmøter med Kunnskapsdepartementet i 2017 hvor temaer har vært inkludering, tilskuddsordning og generell utveksling av informasjon.

Vi har også i 2017 arbeidet for å styrke dialogen og samarbeidet med Kompetanse Norge. Gjennom året har vi hatt konstruktiv dialog knyttet til to evalueringsoppdrag knyttet til tilskuddsordningen. Kompetanse Norge engasjerte BDO til å gjennomføre begge oppdrag. Den ene rapporten ble lagt fram i august med tittelen «Studieforbundenes rolle i Tilskuddsforvaltningen og bruk av tilskudd til administrative utgifter». Den andre tar for seg måloppnåelse i studieforbundene. Rapporten er forventet å komme medio februar 2018.

VOFO ble i 2016 invitert til å representere ikke-formell opplæring i referansegruppen for arbeidet med å utvikle og gjennomføre forsøk med modulbasert forberedende voksenopplæring med tilhørende e-læringsjeneste og kartleggingsverktøy for grunnleggende ferdigheter. Styremedlem i VOFO, Ingebjørg Gram fra Folkeuniversitetet har representert VOFO i referansegruppen.

Vi har videreført samarbeidet med Fleksibel utdanning Norge, FFO, Frivillighet Norge og Virke om kompetansepolitiske spørsmål og tematikk rettet mot frivilligheten, gjennom Frivillighet Norge.

VOFO møter i Forum for Europeisk Utdanningspolitikk (FEU). Det har vært 1 møte i 2017.

Nordisk

Nordisk nettverk for voksnes læring (NVL)

Voksenopplæringsforbundet har vært vertsorganisasjon for den norske koordinatoren i NVL i perioden 2013 – 2017. Oppdraget ble avsluttet per 31. desember og overtatt av Kompetanse Norge. Astrid Krohn har hatt rollen som NVL-koordinator i 2017. NVLs oppdrag er å skape tverrsektorielle møteplasser for å øke kunnskapen om aktuelle temaer i voksnes læring, bidra til erfaringsutveksling og generelt styrke feltet. Koordinatoren er ansvarlig for det nordiske nettverket Distans, mens Ellen Stavlund har ledet nettverket Kunnskap for bærekraftig utvikling.

NVL arbeider generelt for styrke samarbeidet med sentrale instanser og organisasjoner i sektoren, herunder Kompetanse Norge og Utdanningsdirektoratet.

Den norske regjeringen hadde i 2017 formannskapet i Nordisk ministerråd. Generalsekretær Gro Holstad og NVL-koordinator Astrid Krohn var representert i programkomiteen for formannskapskonferansen Voksnes læring og inkludering i arbeids- og samfunnsliv. Den ble avholdt 13.-14. november i Bergen med 239 deltakere. VOFO nedla et betydelig arbeid for å forberede konferansen.

Folkbildning Norden

Folkbildning Norden er et samarbeidsforum for paraplyorganisasjonene for studie- og opplysningsforbundene i Norden. Forumet har også samarbeid med tilsvarende organisasjoner i Baltikum. Formålet er erfaringsutveksling og nordisk samordning overfor EAEA og ICAE. I 2017 ble det arrangert ett formelt møte hvor generalsekretær Gro Holstad deltok. Dette ble arrangert i Jønkøping, samtidig med lanseringen av forskningsresultatene fra fellesprosjektet om inkludering av flyktninger og vår sektors betydning. Fellesprosjektet ble finansiert av Nordisk Ministerråd og har vært ledet av Studieforbunden i Sverige. VOFO har vært med i styringsgruppen og arbeidsgruppen. Prosjektet ble i tillegg presentert på Formannskapskonferansen i november 2017. Det har vært utstrakt kontakt mellom de nordiske organisasjonene i løpet av 2017 som følge av prosjektet.

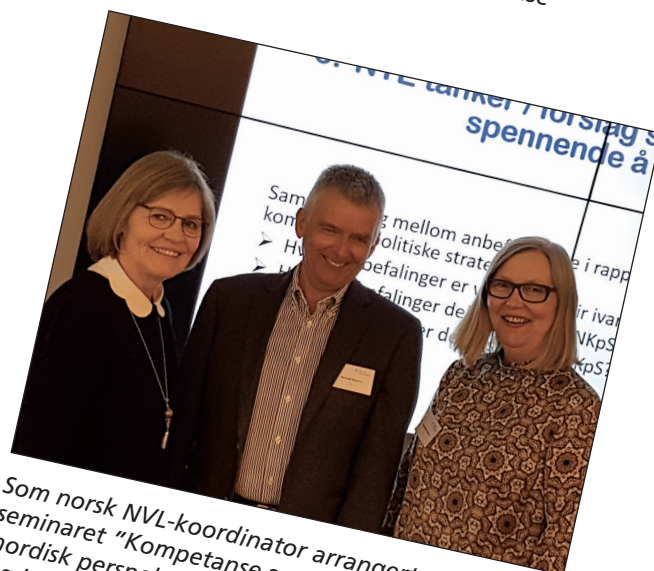
Det er utarbeidet en rapport som kan lastes ned på Nordisk Ministerrådsside, følg linken:
<http://norden.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1155216&dswid=9045>

Innledere på den nordiske konferansen Voksnes læring og inkludering i samfunns- og arbeidsliv.

Sangkoret Bækkalokket åpnet nordisk konferanse i Bergen.

Som norsk NVL-koordinator arrangerte VOFO seminaret "Kompetanse sett fra arbeidslivet - i et nordisk perspektiv" i samarbeid med NVL, Virke og LO.

Nordisk Folkhøgskoleråd

Nordisk Folkehøgskoleråd inviterte til rundebordskonferanse i København i april 2017. Temaet var *Nordic popular education and the global quest for lifelong learning for all*.

Folkehøgskoleråd og voksenopplæringsorganisasjoner fra Folkbildning Norden var invitert for å drøfte problemstillingen og om det var grunnlag for samarbeid. Et av områdene som ble drøftet var Agenda 2030 og hva det kan ha å si nasjonalt og internasjonalt mht Livslang læring for voksne. Det var et ønske om å fortsette å møtes årlig.

Internasjonalt

EAEA – The European Association for the Education of Adults er vår europeiske paraplyorganisasjon, en interessepolitisk organisasjon som jobber for å ivareta livslang læring – og spesielt ikke-formell læring – overfor de ulike organene i EU. VOFO deltok på deres årlige generalforsamling og årskonferanse, som ble avholdt i juni.

ICAE – The International Council for Adult Education er vår globale paraplyorganisasjon. Organisasjonen har p.t. hovedkontor i Serbia, med Katarina Popovic som generalsekretær. ICAE arbeide for UNESCOs satsning på 'Education for all', ved å fremme læring og utdanning for unge og voksne gjennom grasrotorganisasjoner og nasjonale paraplyer i over hundre medlemsland. Livslang læring skal være et sentralt redskap i utviklingspolitikken, og vil bidra til demokratisering, kvinners samfunnsdeltakelse og bærekraftig utvikling. VOFO har gjennom mange år spilt en aktiv rolle for oppbyggingen og utviklingen av ICAE, bl.a. som kontakt mellom ICAE og Norad/Utenriksdepartementet for finansiering av prosjekter i våre søsterorganisasjoner i utviklingsland. Det har ikke vært møte i ICAEs regi i 2017, som VOFO har deltatt på.

Prosjekter

Informasjonsprosjekt for inkludering i studieforbund og deres medlemsorganisasjoner

På oppfordring fra Kunnskapsdepartementet søkte VOFO midler til dette prosjektet og fikk søknaden innvilget med kr. 450 000 i mai 2017. VOFOs andel av totalbudsjettet på kr. 650 000 er kr. 200 000 og i tillegg 40% av et årsverk.

Prosjektet har som formål å styrke studieforbundenes kurs som arena for å motvirke utenforskap og bidra til inkludering. Dette vil vi oppnå gjennom et informasjonsarbeid rettet mot kursarrangører i lokale lag og foreninger over hele landet. Mange organisasjoner i vårt nettverk gjør allerede en stor innsats for inkludering, og vi ønsker å benytte vår rolle som fellesorganisasjon til å formidle erfaringer fra dette arbeidet til flere.

Status

Arbeidet startet høsten 2017 med informasjonsinnhenting i et betydelig antall studieforbund og medlemsorganisasjoner. Det er nedlagt mye tid til pt 20 dybdeintervjuer om opplæringsstrategier, metoder, erfaringer, praktiske eksempler. Vi er i gang med produksjon av materiell og planlegger å gjennomføre regionale seminarer høsten 2018.

Sluttprodukter fra prosjektet er:

- Idébank på nett
- Brosjyre rettet mot kursarrangører med råd og veiledning
- Regionale seminarer
- Kartlegging av samarbeidsmodeller mellom studieforbund/medlemsorganisasjoner og kommunal voksenopplæring.

Ressursbruk har hittil i hovedsak omfattet arbeidstid og noen reisekostnader, og vi forventer å gjennomføre prosjektet innenfor totalbudsjettet.

Quality Aging - Ungarn

Voksenopplæringsforbundet har vært partner i et pilotprosjekt sammen med lokale myndigheter i Alsomocsolad-området i Ungarn. Prosjektet er finansiert av EEA Grants, og Norway Grants. Målet har vært å videreutvikle og styrke eldreomsorgen på landsbygda i nevnte område. Det har vært fokus på opplæring av ansatte i alle områder rundt dette, det være seg kommunikasjon, kreativitet, aktiviteter, kosthold, samarbeid med frivilligheten og fokus på livslang læring. Prosjektet startet i 2016 og ble ferdigstilt i 2017. Piloten er tenkt spredd til andre deler av Ungarn. VOFO har hatt ansvaret for faglig ledelse av prosjektet sammen med representanter fra Ungarn, gjennomføring av studieturer, workshops m.m. og regnskapsføring. Alle VOFOs kostnader ble dekket av prosjektet.

Quality Life 50 +, Ungarn

VOFO har vært partner i et kvalitetsprosjekt som skal bidra til å forberede 50+ generasjonen til aktiv aldring på den ungarske landsbygda i Alsomocsolad-området. Prosjektet er finansiert av EEA Grants, og Norway Grants. Det er en videreføring av et tidligere program i samme område. Pilotprosjektet for kvalitetsaldring har som mål å styrke kapasitet og tjenestekvalitet hos lokalmyndigheter i Ungarn. Overordnet mål er å utarbeide en plan for å holde 50+ mennesker i god form med et kvalitetsliv i pensjonsalderen også i små landsbyer på landsbygda. VOFO har ansvar for opplæring og alle former for kompetansedeling innen organisasjonsutvikling og samarbeid mellom NGOer og lokale myndigheter. I prosjektet inngår studieturer og utveksling av kunnskap i workshops mellom Ungarn og Norge. Alle VOFOs kostnader ble dekket av prosjektet.

VOFOs regioner

Per desember 2017

VOFO Østfold

Styreleder Bjørn Eriksen,
Studieforbundet AOF Norge
Regionkonsulent Eva Enkerud

VOFO Hedmark

Styreleder Inger Hermansen
Studieforbundet Folkeuniversitetet
Regionkonsulent Solveig Rønningen

VOFO Oslo

Styreleder Vidar Waaden,
Idrettens studieforbund
Regionkonsulent Berit Mykland

VOFO Buskerud

Styreleder Tove Næss Lien
Studieforbundet Folkeuniversitetet
Regionkonsulent Trine Aass

VOFO Oppland

Styreleder Ina Irene Inman Tjørve,
Studieforbundet Folkeuniversitetet
Regionkonsulent Tommy Bull Henstein

VOFO Agder (REGION SØR)

Styreleder Aud Løland
Studieforbundet Funkis
Kontaktperson Jan Dalen

VOFO Vestfold/ Telemark (REGION SØR)

Styreleder Sigfred Steinhaug,
Studieforbundet Funkis
Kontaktperson Jan Dalen

VOFO Hordaland

Styreleder Kjell Dyngeland
Studieforbundet AOF Norge
Regionkonsulent Torgeir Toppe

VOFO Rogaland

Styreleder Kristian Reilstad,
Studieforbundet Næring og Samfunn
Regionkonsulent Tarald Oma

VOFO Sør-Trøndelag

Styreleder Kari K. Engen,
Musikkens studieforbund Sør-Trøndelag

VOFO Møre og Romsdal

Styreleder Annlaug Stavik,
Studieforbundet Funkis
Regionkonsulent Kolbjørn Aarstein

VOFO Nordland

Styreleder Svenn Holdahl
Studieforbundet kultur og tradisjon
Daglig leder Jørn Helge Sørensen

VOFO Nord-Trøndelag

Styreleder Svein Svensson,
Studieforbundet Funkis
Regionkonsulent Arne Jostein Vestnor

VOFO Finnmark

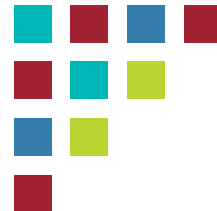
Styreleder Sigmund Arne Hansen,
Studieforbundet Natur og Miljø
Daglig leder Kirsten Ramberg

VOFO Troms

Styreleder Anne Grete Seljebakk,
Musikkens studieforbund

VOFO Akershus

Styreleder Aksel Roksti
Musikkens studieforbund Akershus
Regionkonsulent Marit Sørli

Studieforbund med medlemmer

VOFO hadde 15 studieforbund som medlemmer per 31.12.2017. De har til sammen 539 frivillige organisasjoner som medlemmer.

Akademisk Studieforbund (lik 2016)

(25 medlemsorg.)

Aftenskolen Agder
Aftenskolen Rogaland
Akademikerforbundet
Arkitektenes Fagforbund
Den norske kirkes presteforening
Den norske legeforening
Den norske tannlegeforening
Den norske veterinærforening
Econa
Fjellugla kompetanse
Krigsskoleutdannede Offiserers Landsforening
Norges Farmaceutiske Forening
Naturviterforbundet
NITO - Norges Ingeniør- og Teknologorganisasjon
Norges Interne Revisorers Forening
Norges Juristforbund
Norges Kommunerevisorforbund
Norsk forskerforbund
Norsk Psykologforening
Norsk Radiografforbund
Norsk Sykepleierforbund
Politiets Fellesforbund
Samfunnsviternes fagforening
Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening
Utdanningsforbundet

Idrettens studieforbund

(54 medlemsorg.)

Norges Ake-, Bob- og Skeletonforbund
Norges Amerikanske idretters Forbund
Norges Badminton Forbund
Norges Bandyforbund
Norges Basketballforbund
Norges Bedriftsidrettsforbund
Norges Biljardforbund
Norges Bokseforbund
Norges Bordtennisforbund
Norges Bowlingforbund
Norges Bryteforbund
Norges Bueskytterforbund
Norges Castingforbund
Norges Cricketforbund
Norges Curlingforbund
Norges Cycleforbund
Norges Danseforbund
Norges Dykkeforbund
Norges Fekteforbund
Norges Fotballforbund
Norges Fleridrettsforbund

Norges Friidrettsforbund
Norges Golfforbund
Norges Gymnastikk- og Turnforbund
Norges Hundekjørerforbund
Norges Håndballforbund
Norges Ishockeyforbund
Norges Judoforbund
Norges Kampsportforbund
Norges Kickboxing Forbund
Norges Klatreforbund
Norges Luftsportsforbund
Norges Motorsportsforbund
Norges Orienteringsforbund
Norges Padleforbund
Norges Roforbund
Norges Rugbyforbund
Norges Rytterforbund
Norges Seilforbund
Norges Skiforbund
Norges Skiskytterforbund
Norges Skytterforbund
Norges Skøyteforbund
Norges Snowboardforbund
Norges Softball og Baseball Forbund
Norges Squashforbund
Norges Studentidrettsforbund
Norges Styrkeløftforbund
Norges Svømmeforbund
Norges Tennisforbund
Norges Triathlonforbund
Norges Vannskiforbund og Wakeboard forbund
Norges Vektløfterforbund
Norges Volleyballforbund

Kristelig Studieforbund

(72 medlemsorg.)

Areopagos
Bibelleseringen
Blå Kors i Norge
Caritas Norge
Changemaker
Credokirken Studieråd
De Frie Evangeliske Forsamlinger
Den Eritreiske Evangelisk Lutherske Kirke i Norge
Den Evangelisk Lutherske Frikirke
Den Nordiske Katolske Kirke i Norge
Den Norske Israelsmisjon
Den norske kirkes menigheter
Det Evangelisk-Lutherske Kirkesamfunn
Det Norske Baptistsamfunn
Det Norske Bibelselskap
Det norske diakonforbund
Det Norske Misjonsselskap
DMI Norge
Doxa Bibelsenter
For bibel og bekjennelse
Frelsesarmeen
Guds menighet Vegårdshei
Haugeinstituttet
Hekta
IKO - Kirkelig pedagogisk senter
Indremisjonsforbundet
Institutt for sjelesorg

KA Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon
KFUK-KFUM-speiderne
Kingdom of God Light of Christ
Kirkelig undervisningsforbund
Kirken av Guds Nåde Studieråd
Kirkens Bymisjon Trondheim
Kirkens SOS i Norge
Kristen Idrettskontakt
Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte
Kristent Interkulturelt Arbeid (KIA)
Lærerenes Misjonsforbund
Maran Ata Norge
Menigheten 3:16
Mercy House
Metodistkirken
Misjonskirken i Norge
Mødre i Bønn – Moms in Prayer International
NaMu Norge
Navigatørene
Nordic Chinese Christian Church in Oslo
Norges KFUK/KFUM
Norges Kristelige Folkehøgskolelag
Norges Kristelige Studentforbund
Norges Kristelige Student- og Skoleungdomslag
Norges Kristne Råd
Norges Unge Katolikker
Norme, Norsk Råd for Misjon og Evangelisering
Normisjon
Norsk Luthersk Misjonssamband
Pinsebevegelsen
Sandomstiftelsen
Sjømannskirken
Skjærgårds Live
Skjærgårdsgospel
Stavanger International Church
Stefanusalliansen
Stiftelsen Ellev Ministries Norge
Stiftelsen Kraft
Stiftelsen Oase
Syvendedags Adventkirken
Tent International AS
Ungdom i Oppdrags Studieråd
Vineyard Norge Support
Ynglingeforeningen
Y'Men region Norge

Musikkens studieforbund

(30 medlemsorg.)

AKKS
BandORG
De unges Orkesterforbund – UNOF
Dissimilis Norge
FolkOrg
Foreningen norske kordirigenter
Klassisk
Korpsnett Norge
Musikk fra livets begynnelse
Musikk i Skolen
Norges kirkesangforbund
Norges Korforbund (fra 20.05.17)
Norsk Countrymusikk Forbund

Norsk Bluesunion
Norsk Forening For Musikkterapi
Norsk jazzforum
Norsk Kammermusikkforbund
Norsk Mandolin- og Balalaikaorkesterforbund
Norsk Munnspillforum
Norsk Sangerforbund
Norsk sangerforum
Norsk Stemmepedagogisk Forum
Norsk Suzukiforbund
Norsk Viseforum
Norske Konsertarrangører
Norske Symfoniorkestres Landsforbund- NASOL
Norske Trekkspilleres Landsforbund
Pascal Norge
Ung i Kor
Ung kirkesang

Samisk studieforbund (Sámi Oahppolihttu) (lik 2016)

(1 medlemsorg.)

Norske Samers Riksforbund

Senterpartiets Studieforbund

(3 medlemsorg.)

Senterkvinnene
Senterpartiet
Senterungdommen

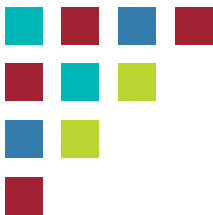
Studieforbundet AOF Norge

(33 medlemsorg.)

Arbeiderbevegelsens Presseforbund
AEF–Arbeiderbevegelsens rus- og sosialpolitiske Forbund
Arbeidernes Ungdomsfylking
Arbeiderpartiet
EL & IT Forbundet
Fagforbundet
Fellesforbundet
Fellesorganisasjonen for barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere
Forbundet for Ledelse og Teknikk
Foreningen Norges Døvblinde
Framfylkingen - LOs barne- og familieorganisasjon
Handel og Kontor i Norge
Industri Energi
Kristne Arbeidere
Landsorganisasjonen i Norge
LO Stat
Musikernes fellesorganisasjon
Norges Handikapforbund
Norges Handikapforbunds Ungdom
Norges Offisersforbund
Norsk Arbeidsmandsforbund
Norsk Fengsels- og Friomsorgsforbund
Norsk Folkehjelp
Norsk Jernbaneforbund
Norsk Lokomotivmannsforbund
Norsk Manuellterapeutforening
Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund
Norsk Post- og Kommunikasjonsforbund

Norsk Sjømannsforbund
Norsk Tjenestemannslag
Norsk Transportarbeiderforbund
Norske Idrettsutøveres
Sentralorganisasjon – NISO
Skolenes landsforbund

Studieforbundet Folkeuniversitetet
(23 medlemsorg.)

Acem Studieorganisasjon
Akershus Amatørteaterråd
ANSA – Association of Norwegian Students Abroad
Ensliges Landsforbund
Ergoterapeutene
Finansforbundet
Human-Etisk Forbund
Landslaget for
Norskundervisning
LIN-Likestilling, Inkludering og Nettverk
Maskinentreprenørenes forbund
Nasjonalforeningen for Folkehelsen
Norges Helsedansforbund
Norges Musikkorps Forbund
Norges Røde Kors
Norgesunionen av Soroptimister
Norsk Filmklubbforbund
Norsk Fysioterapeutforbund
Norsk Radio Relæ Liga
Norske Kunstforeninger
Norske Kvinners Sanitetsforening
Organisasjonen Voksne for Barn
Parat
Seniornett

Studieforbundet Funkis
(81 medlemsorg.)

Achilles of Norway
ADHD Norge
Afasiforbundet i Norge, AFN
Anridi Norge
Autismeforeningen i Norge, AIN
Barnekreftforeningen (tidligere SKB)
Bipolarforeningen
Blodkreftforeningen
Blærekreftforeningen
Carcinor
Cerebral Parese Forening, CPF
Diabetesforbundet, DF
Dysleksi Norge, DIN
Foreningen for Fragilt X-syndrom
Foreningen for Hjertesyrke Barn, FFHB
Foreningen for Kroniske Smertepasienter, FKS
Foreningen for Muskelsyke, FFM
Foreningen for Muskelsykes Ungdom
Foreningen for Marfans Syndrom, FMS
Foreningen for Søvn sykdommer, FFS
Foreningen Rastløse Bein
Gynkreftforeningen
Hjernesvulstforeningen
Hørselshemmedes Landsforbund, HLF
Interesseforeningen for Laurence-Moon-
Bardet-Biedl Syndrom, LMBB
Landsforeningen We Shall Overcome, WSO

Landsforbundet for kombinert syns- og
hørselshemmede/døvblinde, LSHDB
Landsforbundet for Utviklingshemmede og
Pårørende, LUPE
LHS, Landsforeningen for Huntingtons
Sykdom,
Landsforeningen for Hjerne- og Lungesyke LNT, Landsfor-
eningen for Nyrepasienter og
Transplanterte
LFO, Landsforeningen for Overvektige
LPP, Landsforeningen for Pårørende innen
Psykisk helse,
Lymfekreftforeningen
MH, Mental Helse
Mental Helse Ungdom
Momentum
Morbus Addisons Forening, MAF
MS-forbundet i Norge, MSF
Munn- og halskreftforeningen
Norges Astma- og Allergiforbundet, NAAF
Norges Blindeforbund, NBF
Norges Blindeforbunds Ungdom, NBfU
Norges Døveforbund, NDøF
Norges Fibromyalgi Forbund, NFF
Norges Myalgisk Encefalopati Forening, NMEF
Norges Parkinsonforbund, NPaF
Norsk Cøliakiforenings Ungdom, NCFU
Norsk Dystoniforening, NDyF
Norsk Epilepsiforbund, NEF
Norsk Forening for Albinisme
Norsk Forening for Cystisk Fibrose
Norsk Forening for Ehlers – Danlos
Syndrom, EDS
Norsk forening for slagrammede, NFS
Norsk Forbund for Svaksynte NFS
Norsk Forening for Nevrofibromatose, NFFNF
Norsk Forening for Osteogenesis
Imperfecta, NFOI
Norsk Forening for Stomi- og
Reservoaropererte, NORILCO
Norsk Glaukomforening
Norsk Interesseforening for Kortvokste, NiK
Norsk Interesseforening for Stamme og Løpsk Tale
Norsk Lymfødemforening, NLF
Norsk Revmatikerforbund, NRF
Norsk Tourette Forening, NTF
Norske Synshemmedes Sjakkforbund, NSSF
PEF Ung
Personskadeforbundet LTN
Prostatakreftforeningen
Psoriasis- og eksemforbundet, PEF
Ryggforeningen i Norge, RIN
Retinitis Pigmentosa-foreningen i Norge
Ryggmargsbrokk – og
Hydrocephalusforeningen, RBHF
Rådgivning om spiseforstyrrelser, ROS
Sarkomer
Spandylartrittforbundet Norge
Stoffskifteforbundet Stofo
Turner Syndromforeningen Norge
Ung Kreft
Unge Funksjonshemmede
Voksne med medfødt hjertefeil, VMH

Studieforbundet KOR (lik 2016)
(28 medlemsorg.)

Norges Korforbund Buskerud
Norges Korforbund Finnmark
Norges Korforbund Gudbrandsdal
Norges Korforbund Haugaland
Norges Korforbund Hedmark
Norges Korforbund Helgeland
Norges Korforbund Hordaland
Norges Korforbund Hovedkontor
Norges Korforbund Indre Østfold
Norges Korforbund Mjøsegnene
Norges Korforbund Nordmøre
Norges Korforbund Nordre Nordland
Norges Korforbund Nord-Trøndelag
Norges Korforbund Oslo/Akershus
Norges Korforbund Rogaland
Norges Korforbund Romsdal
Norges Korforbund Salten
Norges Korforbund Smålenene
Norges Korforbund Sogn og Fjordane
Norges Korforbund Sunnmøre
Norges Korforbund Sørlandet
Norges Korforbund Sør-Trøndelag
Norges Korforbund Troms
Norges Korforbund Vestfold/Telemark
Norges Korforbund Vestoppland
Norges Korforbund Østerdalen
Norges Korforbund Øvre Gauldal
Norsk stemmepedagogisk forum

Studieforbundet kultur og tradisjon

(46 medlemsorg.)
Borre Vikinglag
Båtlaget Braute
Fagurmakerne i Norge
Fantasiforbundet
Folkeakademiernes landsforbund
Forbundet KYSTEN
Forbundet for Norske Museumsvenner
Foreningen for historiske festivaler
Fortidsminneforeningen
Frilynt Norge
HATS (Kompetansesenter for revy og teater)
Internasjonalistene
Knipleforeningen i Norge
Kringkastingsringen
Landsforbundet av Motorhistoriske
Kjøretøyklubber
LUFS - Landslaget for nærmiljøskolen
Landslaget for lokalhistorie
Lofoten Vikinglag
Memoar
Møre frie vikingar
Noregs Mållag
Noregs Ungdomslag
Norges Husflidslag
Norges Linforening
Norges Museumsforbund
Norsk Amatørteaterforbund
Norske Kveners
Forbund/RuijanKveeniliitto
Norsk Folkedraktforum

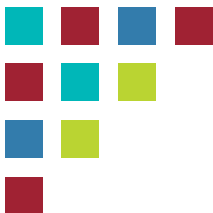
Norsk Forening for Fartøyvern
Norsk Forening for Kulturhistorisk Sverdfekting
Norsk Kulturarv
Norsk Målungdom
Norsk Quilteforbund
Norsk Selskap For Fotografi
Organisasjon for Scenekjempere i Norge
Organisasjonen Landsbyen
Oseberg tekstilgruppe
Oslo amatørbryggerlaug
Ravn Formidling
Rosegården Teaterhus
Samenes Folkeforbund
Seniordans Norge
Slekt og data
Trondheim Vikinglag
Vestlandske Teatersenter
Vestnorsk kulturakademi

Studieforbundet natur og miljø

(19 medlemsorg.)
4H Norge
Den Norske Turistforening
Det norske hageselskap
Hest og Helse
Jakt- og Fiskesenteret
Natur og Ungdom
Norges Birøkerlag
Norges Fritids- og Småfiskerforbund
Norges Jeger- og Fiskerforbund
Norges Kaninavlforbund
Norges Naturvernforbund
Norges sopp- og nyttevekstforbund
Norges speiderforbund
Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Norsk Botanisk Forening
Norsk Kennel Klub
Norsk Ornitologisk Forening
Norske Redningshunder
Sabima

Studieforbundet næring og samfunn

(64 medlemsorg.)
Atlantis Utveksling
Attac Norge
Bygdeservice Norge AS
CISV - Internasjonale barneleire
DNT – Edru Livsstil
Esperantoforbundet
Felleskjøpet Agri SA
Forbundet mot rusgift
Foreningen Arbeidshesten Norge
Friskgården
GENO
Grønn Ungdom
Hanen
Honningcentralen
Hvite Ørn
Hyperion
Håndverkstedet for Barn og Unge
IOGT
Jegernes Interesseorganisasjon
Juba

Junior Chamber International Norge
Juvente
Landslaget for offentlige pensjonister
Latin-Amerika Gruppene
Libra Helse- og Kostholdsorganisasjon
MA Rusfri trafikk og livsstil
Morenoinstituttet
Miljøpartiet De Grønne
Nei til EU
Norges Bondelag
Norges Bygdekvinnelag
Norges Bygdeungdomslag
Norges Fredslag
Norges Fredsråd
Norges Jegerforbund
Norges kommunistiske parti
Norges Kvinne- og Familieforbund
Norges Pelsdyrslag
Norges Skogeierforbund
Norsk Forbund for Utviklingshemmede
Norsk forening for psykosynteseterapeuter
Norsk Fosterhjemforening
Norsk Landbruksrådgivning
Norsk Landbrukssamvirke
Norsk Sau og Geit
Norske Landbrukstjenester
Norsvin
Nortura
Operasjon Dagsverk
Pensjonistforbundet
Pensjonistpartiet
Rusfri Oppvekst
Rød Ungdom
Raudt/Rødt/ Ruoksat
Senter for Opplæring i Anleggsgartnerfaget
Skogkurs
Skeiv Ungdom
Sosialistisk Ungdom
Spiseforstyrrelsesforeningen
TINE Medlem og Rådgivning SA
TYR Norsk kjøttfeavslag
Ungdom mot EU
Spire
Wild X

Studieforbundet Solidaritet

(56 medlemsorg.)
Alta Sangvirkelag
Art of Living
Ang Passang
Bevegelsen for Sosialisme
Biologisk dynamisk forening
Blandakoret Nordafør
Camphillbevegelsen
Change the World
Damini Hous og Cultur
Foreningen for livsveiledning og selvutvikling
Fritt Helsevalg
Forum ny skole
Fosnafolk
Fritt Norden Norge
Gardsopplevelser
Hadeland Interkommunale Korforening

Helseforum for Kvinner
Holistisk forbund
Hypatia
International Kvinneliga for Fred og Frihet Innvandrernes Landsorganisasjon
Koret Rause Røster
Kunstskolen på Rotvoll
Landsforeningen for Lesbisk og Homofil frigjøring
Landsorganisasjonen for Romanifolket
Mangfoldhuset
Mixdur
Nettverkskreditt BA
NOAH-for dyrs rettigheter
Nordisk Alba Norge
Norsk Forbund for Helsepedagogikk og Sosial terapi
Norsk gardsost
Norsk Kvinnesaksforening
Norsk Seterkultur
Norske økossamfunns forening
Om Så Kor
OIKOS - Økologisk Landslag
Permakulturforeningen
Prosilva – økologisk skogbruk
Radio Nova
RadiOrakel
Raudt Kor på Stord
Rettspolitisk forening
Rødstrupa
Senter for integrering og utvikling
Samorganisasjonen for film og teater
Sandnes og Jæren Sosialistiske Kor
Sangkoret SJOKK
Sangkoret Villvin
Sareptas Krukke
Sarp'azz
Vannbevegelsen
Vestbygda blandakor
Vestkanten Sosialistiske Kor
Vincent Lunges Institutt
VSOB Lilleaker

Venstres Opplysnings- og Studieforbund

(4 medlemsorganisasjoner)
Norges Liberale Studentforbund
Norges Unge Venstre
Norges Venstrekvinnelag
Venstres Hovedorganisasjon

Styrets etterord

2018 er året da alt kan skje!

Vi får vite hvilken retning regjeringen staker ut for studieforbundene fremtid både nasjonalt og regionalt. Evalueringsoppdraget til Kompetanse Norge ferdigstilles og oversendes Kunnskapsdepartementet. Hagen-utvalgets anbefalinger om hvilke oppgaver de nye fylkeskommunene/regionene skal overta for staten landes, det kommer ny frivillighetsmelding og en ny kulturmelding. Alle disse sakene vil ha stor betydning for studieforbundene fremtid og hvilken plass opplæring i frivillig og ideell sektor skal ha.

Dette vil prege VOFO sitt arbeid i 2018. Vi skal være tett på alle prosesser, vi skal inkludere studieforbundene i arbeidet og vi skal fortsette å styrke vår kompetansepoltiske stemme.

Regionaliseringsprosessen skal evalueres i 2018 og videreføres med de endringene som eventuelt kommer i kjølvannet av evalueringen. Å styrke regionene bli særdeles viktig for å være rustet når oppgavene til de nye fylkeskommunene/regionene faller på plass.

I 2017 fikk vi midler til et informasjonsprosjekt om inkludering. Arbeidet er godt i gang, og i 2018 vil vi arrangere seminarer i hele landet, hvor hensikten er å gi studieforbund og organisasjoner verktøy for å inkludere flere i sin opplæringsvirksomhet.

I regjeringens politiske plattform som ble vedtatt på Jeløya uttrykker regjeringen hva den vil gjøre for å styrke befolkningens muligheter til å lære hele livet. De vil: *Styrke det frivillige, åpne og ubyråkratiske opplæringstilbudet i frivillig sektor, i regi av blant andre studieforbundene.*

VOFO ser fram til tiltak som vil styrke og anerkjenne den opplæringen som skjer i regi av studieforbundene og frivillig/ideell sektor. Det trengs et mangfold av arenaer, det trengs et mangfold av opplæringstilbud, det trengs godt samarbeid på tvers for å lykkes.

VOFO skal sammen med studieforbundene gjøre vår del av jobben!

Inge Carlén
Styreleder

Kjærsti Gangsø
Nestleder

Gro Svenneby
Styremedlem

Trond Vegard Sagen Eriksen
Styremedlem

Ingebjørg Gram
Styremedlem

Trond Eklund Johansen
Styremedlem

Mats Grimsgaard
Styremedlem/ansatte

Kristin Berglann Tronrud
Varamedlem

Erlend Langeland
Varamedlem

Astrid Krohn
Varamedlem/ansatte

Gro Holstad
Generalsekretær

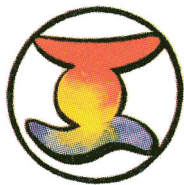

AKS
Akademisk Studieforbund

ISF
Idrettens
StudieForbund

K-STUD
Kristelig studieforbund

 Musikkens studieforbund

Samisk Studieforbund

Senterpartiets Studieforbund
Senterpartiskolen

AOF
FORDI MENNESKET LÆRER

 Folkeuniversitetet
Studieforbundet

 Funksjonshemmedes
Studieforbund

Studieforbundet
KOR

STUDIEFORBUNDET
KULTUR og TRADISJON

 Studieforbundet
natur og miljø

 Studieforbundet
**NÆRING &
SAMFUNN**

Studieforbundet Solidaritet

 venstres
opplysnings- og studieforbund